herpy

DRZEWOŁAZY

Cauca Poison Frog

Andinobates bombetes

Andinobates bombetes to mały, aktywny za dnia drzewołaz o długości 17-19 mm, pochodzący z lasów mglistych kolumbijskich Andów. Jest czarny do ciemnobrązowego z czerwonym lub pomarańczowym rysunkiem na przedniej części ciała i jest uzależniony od wypełnionych wodą bromeliad. W naturze gatunek ma status narażonego, a wiedza o jego utrzymaniu jest skąpa.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Ranitomeya bombetes; Dendrobates bombetes; Minyobates bombetes*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**17-19 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Las górski**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 50 × 60 cm** D × S × W dla 5 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-25 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**80-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**1-2**
Czas do wyklucia	**16-24 dni**
Okres larwalny	**108-112 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Nosi kijanki**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Narażony (VU)**

O gatunku

Andinobates bombetes należy do najmniejszych drzewołazów: samiec mierzy około 18 mm, a samica około 19 mm od pyska do kloaki. Barwa podstawowa jest czarna lub ciemnobrązowa. Od pyska przez część grzbietu biegnie czerwony lub pomarańczowy rysunek, a na głowie znajduje się czerwona lub pomarańczowa plama. Boki są czarne z żółtymi lub żółtozielonymi plamami, przednie kończyny mają ten sam kolor co rysunek na grzbiecie, a spód ciała jest czarny z zielonymi, żółtymi lub niebieskozielonymi znaczeniami, które różnią się u poszczególnych osobników. Oczy są tak ciemnobrązowe, że źrenica jest prawie niewidoczna.

Gatunek został opisany w 1980 roku przez Charlesa Myersa i Johna Daly'ego jako *Dendrobates bombetes* i od tego czasu był zaliczany do rodzajów *Minyobates* i *Ranitomeya*. Jest gatunkiem typowym rodzaju *Andinobates*, który różni się od *Ranitomeya* zrośniętym 2. i 3. kręgiem oraz brakiem siateczkowatego wzoru na kończynach. Samca rozpoznaje się po nawoływaniu, brzęczącym dźwięku, oraz po słabym niebieskim odcieniu worka rezonansowego.

Skóra zawiera truciznę, którą drzewołazy w naturze pozyskują ze swoich ofiar. Osobniki wychowane na owadach karmowych z hodowli są nietoksyczne. Siła trucizny u tego gatunku nie została zbadana, dlatego po pracach w terrarium umyj ręce.

Występowanie i środowisko

Andinobates bombetes występuje wyłącznie w Kolumbii, w Kordylierze Zachodniej i Środkowej wokół doliny rzeki Cauca, głównie w departamencie Valle del Cauca, a także w Risaraldzie, Quindío i Caldas. Stanowiska leżą na wysokości od około 700 m do 2300 m n.p.m., większość między 950 a 1800 m.

Gatunek jest narażony, ponieważ las jest wycinany pod rolnictwo, hodowlę bydła i pozyskiwanie drewna, a nawozy i środki ochrony roślin szkodzą żabom. Trafia też do międzynarodowego handlu zwierzętami.

> **Naturalny zasięg:** Kolumbia.

ŚRODOWISKO

Środowiskiem życia są wilgotne lasy górskie i lasy mgliste, ale gatunek występuje też w suchym lesie tropikalnym wzdłuż cieków w niższych partiach zasięgu. Żaby żyją na dnie lasu w warstwie liści i są uzależnione od bromeliad, w których kątach liści zbiera się deszczówka. Bromeliady mają kluczowe znaczenie dla rozrodu, a gatunek radzi sobie także w lesie przekształconym, o ile rosną w nim bromeliady. Klimat w lesie górskim jest chłodny i wilgotny, z mgłą i częstymi opadami.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o utrzymaniu *Andinobates bombetes* jest skąpa. Opiera się na środowisku naturalnym, chłodnym i bardzo wilgotnym lesie górskim z grubą warstwą liści i bromeliadami, oraz na hodowli w niewoli w Kolumbii. Długość życia przyjęto na podstawie lepiej poznanych małych drzewołazów *Ranitomeya reticulata* i *Ranitomeya variabilis*. *Andinobates opisthomelas* żyje w sąsiednich górach i ma takie same wymagania.

Terrarium o wymiarach 45 × 50 × 60 cm wystarczy dla grupy do pięciu osobników. Urządź je z warstwą drenażową z keramzytu, podłożem z włókna kokosowego i ziemi leśnej oraz grubą warstwą suchych liści, utrzymywaną w wilgoci. Ścianę tylną i boczne wyłóż korkiem lub płytą kokosową i gęsto obsadź pnączami, mchem i bromeliadami zbierającymi wodę. Na ziemi połóż też korę i płaskie, wilgotne kryjówki. Wentylacja jest niezbędna, bo stojące powietrze sprzyja grzybom; wystarczy pasek wentylacyjny u góry i jeden nisko z boku.

TEMPERATURA

Temperatura w dzień powinna wynosić 22-25 °C, a w nocy może spadać do 18-21 °C, jak w lesie górskim. Utrzymuj temperaturę poniżej 27 °C. Ustaw terrarium z dala od bezpośredniego słońca, stosuj oświetlenie, które nie grzeje, i zadbaj o dobrą wentylację; w upalne letnie dni pomaga wentylator w pomieszczeniu. W ogrzewanym mieszkaniu dogrzewanie rzadko jest potrzebne. Gatunek nie zimuje.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 80-100 % i nigdy nie spadać poniżej 70 %. Zraszaj dwa razy dziennie, rano i po południu, albo stosuj zamgławiacz lub system zraszający z wodą z odwróconej osmozy lub deszczówką. Nadmiar wody musi odpływać przez warstwę drenażową, tak aby podłoże było wilgotne, ale nigdy zalane. Powierzchnia może lekko przeschnąć między zraszaniami, a liście powinny być mokre, aby żaby mogły pić krople. Gdy powietrze jest zbyt suche, żaby się chowają, a ich skóra matowieje.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

WODA I JAKOŚĆ WODY

Miska z wodą nie jest potrzebna; żaby piją krople z roślin i wodę ze zraszania. Dla kijanek używa się bromeliad z wodą w kątach liści lub małych plastikowych kubeczków z 2-3 cm wody. Stosuj wodę z odwróconej osmozy, deszczówkę lub odchlorowaną wodę z kranu i wymieniaj wodę w kubeczkach, gdy zrobi się mętna. Unikaj mydła, środków czystości i wody

z chlorem, ponieważ płazy wchłaniają substancje przez skórę.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

OŚWIETLENIE I UVB

Oświetlenie służy przede wszystkim roślinom: lampa do roślin włączona przez 10-12 godzin dziennie zapewnia rytm dobowy i wzrost. UVB raczej nie jest konieczne, ale słabe źródło UVB (strefa 1) nad częścią terrarium nie zaszkodzi, jeśli pod roślinami jest cień. Światło nie może grzać, bo ciepło z lamp jest najczęstszą przyczyną zbyt wysokich temperatur.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Pokarm stanowią małe stawonogi: skoczogonki, małe muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), małe równonogi i świeżo wyklute świerszcze. Młode tuż po metamorfozie przyjmują tylko skoczogonki. Karm codziennie lub co drugi dzień taką ilością, jaką żaby zjedzą w ciągu godziny, i 2-3 razy w tygodniu lekko oprószaj owady wapniem i witaminami. Prowadź własne hodowle skoczogonków i muszek owocowych, aby zawsze mieć pokarm.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Andinobates bombetes jest aktywny za dnia i trzyma się dolnych partii terrarium, w warstwie liści i przy bromeliadach. Samce nawołują głównie rano. Najwięcej jaj i najlepsze zapłodnienie uzyskuje się przy przewadze samic nad samcami, np. dwa samce i trzy samice. Żaby są płochliwe, a liczne kryjówki dają im poczucie bezpieczeństwa, dzięki czemu częściej się pokazują. Nie należy ich brać do ręki, ponieważ skóra jest delikatna; podczas sprzątania przenosi się je małym kubeczkiem.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samca rozpoznaje się po nawoływaniu i słabo niebieskim worku rezonansowym, a samica jest nieco większa. Każdy osobnik ma własny wzór na spodzie ciała, co pozwala odróżniać zwierzęta od siebie. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany. Parę najłatwiej uzyskać, trzymając małą grupę i obserwując osobniki, które nawołują i kopulują.

GODY I KOPULACJA

Samiec nawołuje i wybiera miejsce złożenia jaj. Przebieg zapłodnienia nie jest pewny: samiec być może składa nasienie w danym miejscu, zanim samica złoży jaja. Samica składa jaja mniej więcej co trzy tygodnie, ale odstępy bardzo się wahają. Co wywołuje gody, nie zostało udokumentowane.

JAJA I KIJANKI

Samica składa 1-2 jaja naraz, najczęściej tylko jedno, a jaja mają około 4 mm średnicy. Składane są najchętniej na wilgotnej ziemi leśnej, rzadziej na korze lub w suchych liściach, a nie w pojemnikach po filmach czy plastikowych rurkach. Jaja trudno znaleźć, dlatego płaska miseczka z wilgotną ziemią leśną ułatwia ich obserwację. Zapłodnione są mniej więcej dwa na trzy jaja. Samiec odwiedza zniesienie i przenosi kijanki na grzbiecie do wody w bromeliadach.

Kijanki żywią się drobnymi cząstkami, małymi owadami, wrotkami i glonami w wodzie, przyjmują też larwy komarów. Można je odchowywać pojedynczo w kubeczkach z 2-3 cm wody w temperaturze pokojowej, a najszybciej rosną na pokarmie płatkowanym dla ryb, podawanym w bardzo małych ilościach, aby woda nie zmętniała.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 16-24 dniach, a kijanki przechodzą metamorfozę po 108-112 dniach przy karmieniu pokarmem płatkowanym dla ryb. Inny pokarm może wydłużyć okres larwalny do 150-190 dni. Cały rozwój od jaja do żaby trwa zatem około 130 dni. Gdy pojawią się przednie kończyny, obniża się poziom wody najwyżej do wysokości kijanki i kładzie brzeg z kory lub liścia, aby mała żabka łatwo wyszła na ląd.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode tuż po metamorfozie mierzą około 12 mm. Umieść je w małym, wilgotnym pojemniku z wilgotnym ręcznikiem papierowym, kawałkiem kory i wilgotną kryjówką i zraszaj dwa razy dziennie. Przez pierwsze dwa tygodnie przyjmują tylko skoczogonki, potem także najmniejsze muszki owocowe i świeżo wyklute świerszcze. Oprószaj pokarm wapniem i witaminami i przenieś je do większego terrarium, gdy dobrze jedzą i podrosną.

Zdrowie i częste błędy

Typowe błędy w utrzymaniu małych drzewołazów z chłodnego klimatu:

- Temperatura powyżej 27 °C powoduje stres i brak apetytu, a w najgorszym razie może zabić żaby.
- Zbyt suche lub stojące powietrze prowadzi do matowej skóry, infekcji grzybiczych i utraty masy.
- Pokarm bez wapnia i witamin powoduje osłabienie kości, zwłaszcza u samic składających jaja.
- Pasożyty jelitowe są częste u osobników odłowionych z natury; weterynarz znający się na płazach może zbadać próbkę kału.

Zdrowa żaba ma gładką, barwną skórę i zaokrąglony brzuch. Chore osobniki izoluje się w wilgotnym pojemniku i szybko kontaktuje z weterynarzem znającym się na płazach.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.